

говоримо про важливе

- Олена Кононко**
4 **Розвиток особистості дитини в умовах сьогодення: інтерв'ю з експертом**

Розвиток особистості дошкільника був і залишається пріоритетним напрямом освітньої роботи — багатовекторним, невичерпним за своїм творчим потенціалом. Деякі його аспекти педагогі успішно «задіяли», окремі до сьогодні залишаються в тіні. Думками про те, як сприяти розвитку особистості дитини, поділилася з редакцією журналу Олена Кононко, доктор психологічних наук, професор

- Олена Кононко**
7 **Підтримка та захист особистісного здоров'я дошкільників: акценти для педагога**

У статті:

- авторська модель особистісного здоров'я дошкільників
- показники та рівні сформованості особистісного здоров'я дошкільників

- Олена Кононко**
13 **Методи та прийоми підтримки особистісного здоров'я дошкільників**

Особистісне здоров'я — важлива складова гармонійної особистості. Адже воно дає змогу дитині поступово стати самодостатньою та навчитися успішно розв'язувати доступні віку життєві завдання. У статті розповідаємо, як зміцнювати особистісне здоров'я дошкільників та які методи для цього використовувати

забезпечуємо психологічний супровід

- Світлана Олексенко**
19 **Замкнуті діти: виявляємо причину й допомагаємо впоратися з проблемою**

Інколи батьки й педагоги скаржаться: «Усі діти, як діти — грають разом, а він/ вона сидить осторонь, проводить більшість часу на самоті». Темперамент, характер чи перші прояви замкнутості? З'ясувати це потрібно якнайшвидше, аби за потреби вчасно допомогти дитині вийти із негативного стану. У статті — про те, звідки береться дитяча замкнутість, як її розпізнати та як вибудувати корекційну роботу

- 25 **Алгоритм роботи з дитиною, яка має особливості поведінки**

- 26 **Шість способів включитися в роботу, коли немає ані сил, ані бажання**
Пам'ятка для педагогів

комплектуємо методичний кабінет

- 28 **Орієнтовна циклограма діяльності вихователя-методиста на травень**

скачайте на
emetodyst.expertus.com.ua

- 30 **Підготовка до літнього періоду**
План педгодини

скачайте на
emetodyst.expertus.com.ua

професійно вдосконалюємося

- 31 **План роботи з розвитку оцінювально-аналітичної компетентності педагогів**

скачайте на
emetodyst.expertus.com.ua

працюємо з нормативними документами

- 32 Як застосовувати Положення про атестацію педагогічних працівників: рекомендації МОН

застосовуємо ІКТ

- 33 Три способи, як швидко знайти потрібне, корисне й цікаве в е-журналі

Одна із переваг електронного журналу — можливість всього в кілька кліків віднайти необхідну інформацію. Тут не потрібно перебирати гори паперів, переглядати зміст кожного номера й напружено згадувати, де саме ви бачили потрібний матеріал. Ділимося секретами, як прискорити цей процес і полегшити свою роботу

працюємо з вихователями

Олена Літченко

- 36 Світ в об'єктиві, або Фотомоделювання в дитячому садку

Дізнайтеся:

- що таке фотомоделювання та які завдання воно допомагає розв'язувати
- які моделі з фото можна створити з дітьми та як це зробити

Лариса Юзмухаметова,

Оксана Дмитренко

- 41 Навчаємося спілкуватися з батьками вихованців без конфліктів: три експресзаходи для педагогів

Освітній процес у дитячому садку, вікові особливості, поведінка дітей — наріжні питання у спілкуванні вихователів з батьками, які потенційно можуть вилитися в конфлікт. Аби його уникнути, консультуйте педагогів, як тактовно спілкуватися та залагоджувати конфлікти

спілкуємося з батьками

- 46 П'ять правил онлайн-комунікації з батьками вихованців
Пам'ятка для педагогів

Тетяна Шинкар

- 47 Дитина йде до школи: готуємо батьків

Як допомогти батькам майбутніх першокласників налаштуватися на зміни та зрозуміти особливості поведінки дітей, які починають відвідувати школу? Скористайтесь готовим сценарієм мінітренінгу, який можна провести під час батьківських зборів

ГОТУЄМО ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

- 51 «Так» і «Ні» під час підготовки дитини до школи
Пам'ятка для батьків

- 52 Чи готова ваша дитина до навчання в школі
Опитувальник для батьків

скачайте на emetodyst.expertus.com.ua

- 54 Складні запитання дітей про школу: як відповідати

Старші дошкільники зазвичай проявляють інтерес до школи і ставлять дорослим про це багато запитань. Утім, така посилена цікавість не завжди свідчить, що дитина готова бути школярем. Шквал запитань може викликати страх перед невідомим: «Що мене чекає в новому середовищі?». Тож батьки й педагоги мають знати, як відповідати, аби знизити в дітей тривожність

- 60 Добірка ігор та вправ для профілактики дисграфії

СВЯТА Й ЦІКАВІ ПОДІЇ

- 62 Цікаве свято в травні

Дізнайтеся

- Що таке фотомодельовання та які завдання воно допомагає розв'язувати
- Які моделі з фото можна створити з дітьми та як це зробити

Олена Літченко,
старший викладач кафедри
дошкільної освіти факультету
педагогічної освіти Київського
університету імені Бориса
Грінченка, канд. пед. наук

Світ в об'єктиві, або Фотомодельовання в дитячому садку

Сформувати в дошкільників цілісні уявлення про предмети й об'єкти довкілля доволі складно, адже більшість з них не доступна для безпосереднього контакту та споглядання. Водночас є багато абстрактних понять і речей, які складно пояснити й не завжди можливо продемонструвати. Та оскільки в дошкільників преважує наочно-дійове та наочно-образне мислення, допоможуть розширити пізнання візуальні засоби й методи освітньої діяльності, зокрема модельовання.

У чому суть методу

Модельовання — це наочно-практичний метод навчання, який допомагає дітям побачити приховані від їхнього безпосереднього сприйняття властивості об'єктів та явищ довкілля, зв'язки, що існують між ними. В основі методу модельовання лежить **принцип заміни**, коли реальні об'єкти та явища замінюють їхніми зображеннями, іншими об'єктами або символічними позначками.

Метод модельовання — ефективний інструмент для формування життєвих компетентностей дошкільників. Педагоги використовують готові моделі, щоб формувати в дітей природничі знання, елементарні математичні уявлення, розвивати мовлення, навички конструювання, творчої діяльності.

Під час освітньої взаємодії з дошкільниками зазвичай застосовують такі **види моделей**:

- *предметні* — аналогічні реальним, зазвичай зменшені об'ємні конструкції, що відображають значну кількість притаманних об'єкту властивостей. Наприклад, моделі авто, муляжі фруктів, фрагменти екосистем на кшталт акваріума тощо;

- *предметно-схематичні* — ілюстрації, картинки, фото із зображеннями предметів, об'єктів, дій, явищ, процесів, що схематично за допомогою знаків і символів відображають певний зміст. Наприклад, календар погоди, інтелектуальна карта, колаж, макет, план кімнати, схема розповіді тощо;
- *графічні* — зображення, створені за допомогою графічних засобів. Наприклад, схеми, креслення, формули, концептуальні карти, друдлі, таблиці графічних асоціацій тощо.

Найчастіше педагоги вдаються до роботи з предметно-схематичними моделями, адже вони дають змогу ознайомити дошкільників з великою кількістю об'єктів, які в жоден інший спосіб не можна показати наочно. До того ж завдяки доступності різних засобів ІКТ такі моделі цілком можна створювати самостійно разом з дітьми. Використання при цьому цифрових пристроїв — фотоапаратів, ноутбуків, смартдошок — перетворює звичайне моделювання на фотомоделювання.

Які можливості відкриває фотомоделювання

Фотомоделювання — це один з різновидів предметно-схематичного моделювання, що дає змогу самостійно сконструювати образ досліджуваного об'єкта чи явища й унаочнити його зміст або певні характеристики. Під час фотомоделювання відбувається заміщення реальних об'єктів та явищ їхніми фотографіями.

Серед переваг фотомоделювання — можливість залучати дошкільників до створення моделей. Цей процес дає змогу привернути увагу дітей до проблеми вивчення й поглибити розуміння освітнього матеріалу. При цьому моделі виконують не лише пізнавальну функцію. Їх можна використовувати під час предметно-маніпулятивної діяльності в ранньому віці та ігрової — у дошкільному, щоб допомогти дітям засвоїти певну інформацію.

Фотомоделювання дає змогу розв'язувати такі **освітні завдання**:

- поглиблювати знання дітей про предмети, об'єкти та явища довкілля, приховані зв'язки між ними;
- формувати уявлення про фотомистецтво, його особливості;
- розширювати активний словниковий запас;
- розвивати спостережливість та кмітливість, художній смак, уміння помічати й виокремлювати особливе;
- виховувати прагнення милуватися довкіллям, помічати навколо красиве, неповторне й фіксувати його на фото.
- допомагати опанувати практичні навички фотозйомки.

Загалом фотомоделювання розвиває в дошкільників пізнавальний інтерес, творче мислення, уяву. Знання у сфері інформаційних технологій і практичні навички роботи з графічною інформацією, які діти отримують у процесі створення моделей, закладають основу їхньої загальної інформаційної культури.

Як організувати роботу

Створення моделей розвиває в дітей уміння аналізувати, визначати особливі властивості об'єктів і встановлювати зв'язки між

ними. При цьому для занять з фотомодельовання в дошкільників вже мають бути достатньо розвинені образне мислення, зв'язне мовлення й словниковий запас.

Перш ніж пропонувати дітям створювати власні моделі, варто показати їм зразок. Прості моделі дошкільники освоюють достатньо швидко. Зі складнішими їм потрібно допомогти.

Організувати роботу з фотомодельовання можна в три способи залежно від вмінь та навичок дітей.

Способи організації роботи з фотомодельовання

Педагог готує фото для майбутнього проєкту самостійно. Роздруковує їх на якісному папері, щоб вони були яскраві й красиві. Відтак запрошує дітей обрати серед великої кількості запропонованих варіантів фото, які на їхню думку знадобляться для створення моделі.

Педагог пропонує дітям разом переглянути фото на екрані ноутбука чи смартдошці й обрати необхідні. При цьому спонукає вихованців проявляти ініціативу, висловлювати й відстоювати свої ідеї, побажання.

Педагог залучає дітей до створення необхідних для проєкту фото. Він пропонує їм самостійно знайти потрібні об'єкти й сфотографувати їх.

Готові моделі діти часто використовують під час ігор як декорації для розігрування різноманітних сюжетів. Утім, моделі насправді доволі багатофункціональні. Їх можна використовувати на заняттях, під час спільної й самостійної діяльності як елемент предметно-розвивального середовища. Також на основі моделей можна розробляти різноманітні дидактичні ігри тощо.

Як створити фотомодель

За допомогою фотомодельовання можна створити з дітьми колаж, макет, інтелектуальну карту, календар, лепбук, предметно-логічну схему тощо. Розглянемо детальніше на прикладі кількох моделей, що для цього потрібно зробити.

Фотоколаж

Фотоколаж — це довільне поєднання фотографій, що створює композицію певного змісту. Він дає змогу виокремити основні ознаки предметів, об'єктів та явищ довкілля, а також схематично передає основні зв'язки між ними, щоб зацентувати увагу на важливих речах.

До прикладу, фотоколаж «Чемні діти», що ілюструє правила дружби в групі — моделі поведінки, які варто наслідувати. Такий колаж можна швидко виготовити з дітьми, використовуючи готові ілюстрації. Утім, значно цікавіше створити необхідні фото самостійно. Пропонуємо короткий алгоритм дій.

Крок 1. Обговоріть з вихованцями ідею проєкту. Продумайте сюжет майбутніх фото. Поміркуйте, як їх зробити, хто може позувати перед камерою, а хто — узяти на себе обов'язки фотографа.

Крок 2. Складіть план дій, обговоріть з дітьми кожен етап зйомки. Розподіліть обов'язки, дослухаючись до їхніх побажань і пропозицій.

Крок 3. Запросіть дітей розіграти задумані ситуації, а фотографи нехай сфотографують їх. Перегляньте отримані фото й разом з дітьми оберіть найліпші. Простежте, щоб усі діти з групи були на фото.

Крок 4. Роздрукуйте фото й запропонуйте дітям викласти їх на ватмані відповідно логіки й естетики композиції. А відтак, впевнившись, що все задумане вдалося втілити, охайно приклеїть фото.

Крок 5. Обговоріть з дітьми результат спільної діяльності, узагальніть опрацьований матеріал і підбийте підсумки.

Поєднуйте пізнавальні завдання з художніми. Запропонуйте дітям, якщо це доцільно, оздобити фотографії в колажі додатковими декоративними елементами. Замість того, щоб приклеїти фото на ватман, можете скористатися простими магнітами або прищипками й розмістити ілюстрації на магнітній дошці, підвісити на мотузці або гілці. Тоді колаж можна буде змінювати й доповнювати, комбінуючи фото відповідно до нових ідей.

Фотомакет

Фотомакет — це об'ємний або напівоб'ємний зразок, зменшена модель об'єкта чи предмета. Його призначення — проілюструвати дітям певні ситуації й «розповісти» про можливі варіанти розвитку подій. Елементи фотомакета можна переміщувати, змінюючи загальну композицію, доповнюючи й розвиваючи сюжет. Приміром, фотомакет на тему «Весна в місті» зображатиме частину міста з певними спорудами, дорогами, людьми, транспортом, природними об'єктами тощо. Кожен з цих елементів можна виготовити спільно з дітьми. Як саме? Розглянемо алгоритм дій.

Крок 1. Обговоріть з дітьми тему макета. Для цього під час прогулянки поспостерігайте за змінами в природі й житті людей навесні, поміркуйте, що змінилося довкола.

Крок 2. Сфотографуйте необхідні об'єкти й предмети, роздрукуйте їх. Якщо чогось не вдалося знайти/«підловити» у реальному довкіллі, знайдіть потрібні фото в інтернеті.

Крок 3. Виріжте по контуру силуети сфотографованих об'єктів та предметів. Наклейте їх на паперову або картонну основу, якщо хочете, щоб майбутня модель була міцною. Аби додати деяким елементам стійкості, використайте підручні засоби. Наприклад, крону дерева наклейте на пофарбовану в коричневий колір картонну циліндричну втулку. Для того щоб створити моделі будівель, людей, тварин, авто, прикріпіть фото на картонні об'ємні й напівоб'ємні каркаси. Такі елементи легко переміщувати по макету.

Крок 4. Роздрукуйте й наклейте на картонну стійку основу фототло, наприклад панорамне зображення міста. Розмістіть на цьому тлі виготовлені елементи.

Фотосхема

Фотосхема — це площинне відображення основних характеристик певного об'єкта чи явища, що відтворює його структуру та демонструє взаємозв'язки між елементами в ній. Тобто призначення фотосхеми — показ цілого через виокремлення його частин. Прикладом такої моделі може бути лепбук, календар погоди, інтелектуальна карта, мнемотаблиця.

Візьмемо до прикладу фотолепбук на тему «Мурашник», за допомогою якого можна ознайомити дітей із будовою мурашиного житла, його зовнішнім і внутрішнім виглядом, мешканцями тощо. Для того щоб створити з вихованцями такий лепбук, дотримуйтеся поданого алгоритму.

Крок 1. Обговоріть з дітьми особливості життєдіяльності мурах.

Крок 2. Знайдіть в інтернеті фото до теми. Разом з дітьми оберіть серед них ті, що зображують різновиди мурах, особливості їхнього харчування та поведінки, зовнішній та внутрішній вигляд мурашника тощо.

Крок 3. Роздрукуйте фото та розкладіть їх на ватмані відповідно до логіки викладу інформації. Наприклад, у центрі може бути фото мурашника, а довкола — ілюстрації, що відображають різні аспекти життя в ньому. Зафіксуйте фото за допомогою клею.

Крок 4. Обговоріть з дітьми результати спільної діяльності, підбийте підсумки.

За таким самим принципом можна створювати з дошкільниками інтелектуальні карти на різні теми. У вивченні віршів їм допоможуть власноруч створені мнемотаблиці.

Крок 1. Розгляньте з дітьми готові фото, що ілюструють сюжетні епізоди вірша.

Крок 2. Прочитайте вірш і допоможіть дітям викласти фото в правильній послідовності, заповнюючи комірки порожньої таблиці.

Крок 3. Розучіть з дітьми вірш, орієнтуючись на фотопідказки.

Отже, фотомодельовання — це метод, що поєднує пізнавальну й мистецьку складові. Адже мисленнева діяльність, що охоплює операції аналізу, узагальнення, виокремлення, комбінування, тісно пов'язана з розвитком творчої активності, що дає змогу споглядати, милуватися, розмірковувати, фантазувати. Тобто фотомодельовання має неабиякий розвивальний потенціал. Водночас для педагогів це ще чудовий інструмент, за допомогою якого можна урізноманітнити заняття й наповнити освітній процес цікавими формами роботи. ☺